

Състояние на водата в Европа

Обща ситуация

Опазването на водата и качеството ѝ в Европа са подобрени. Както поясняваме в детайли в настоящия текст, за близо 30 години законите, постановени от Европейския съюз, съгласувано с националната и международната дейност за опазване и подобряване на водната среда, са дали резултати в много области. При все това, съществуват някои въпроси, по-специално свързани със селското стопанство, по които не е постигнат напредък. Нещо повече, ако в други области е постигнат напредък, то в тази област още съществуват фрапиращи проблеми и специфични географски 'горещи точки'. Би трябвало да се наблегне и върху това, че са налице значителни несъответствия в съществуващите данни по някои проблеми, и заключенията до които е достигнато при тях трябва да бъдат използвани с известна предпазливост.

Като се има предвид значителното място на селското стопанство, особено важно би било да бъде контролиран ефекта от разширяването на Европейския съюз, в дадения сектор и в областта на водните ресурси, в новите държави-членки. Икономическото преустройство през 90-те години най-общо доведе до намаляване на натиска върху водната среда; широкото интензифициране на селското стопанство след разширяването би преобърнало тази тенденция.

Области, в които е постигнат напредък

Екологично качество на реките

Екологичното качество отразява ефектите от всички химически и физически неблагоприятни влияния върху биологичната система. Информацията относно състоянието на реките в 14 държави показва по-скоро подобряване качеството на реките. Все още, обаче, е налице липса от сравнителни данни в европейски мащаб. Това положение ще се подобри, ако се отбележи напредък в прилагането на рамковата директива относно водите (2000/60/ЕС).

Замърсяване с кислород-поемащи вещества и фосфор

Контролирането на замърсяването, произтичащо от определени източници разположени в градските и промишлените зони, доведе до значително подобряване в качеството на много водни ресурси на територията на Европа. Забележително е намаляването на наличието на фосфор и органични вещества в реките и езерата, в резултат на подобреното пречистване на отпадъчните води в градовете, както и благодарение на въвеждането на перилни препарати без фосфати и намаляването на използването на фосфатни торове в селското стопанство.

Във връзка с това е намаляло и замърсяването на моретата от проникването на хранителни вещества през реките и чрез директно изхвърляне (в частност Северно море и Балтийско море), въпреки, че поради ред възможни причини (сложни физически и химически взаимодействия, пропуски в набирането на данни) това не винаги води до намаляването на концентрациите на хранителни вещества в морската среда.

Подобряването на пречистването на отпадъчните води също така доведе до подобряване на качеството на водата за миене, както в крайбрежните райони, така и във вътрешността на континента. Позитивните резултати след прилагане на задължителните стандарти на Европейския съюз са над 90 %.

Замърсяване с опасни вещества

Замърсяването на реките с тежки метали и някои други строго регламентирани химикали, включени в списъка на директивата за опасните вещества (76/464/ЕЕС) най-общо е намалено. Наличните данни относно редица други замърсители са твърде недостатъчни, за да се направи оценка.

Във връзка с това, е намалено проникването на тежки метали и на някои органични вещества изхвърляни в морската среда. Доказано е, че това намаляване довежда до намаляването в концентрацията на тези вещества в морската биосфера в европейските морета, докато още се регистрират концентрации на замърсители над пределните граници считани за безопасни за консумация от човека, все още могат да бъдат намирани в миди и риба произхождащи от устията на големите реки, в близост до местата за изхвърляне на промишлени отпадъци и пристанищата.

В сегашните държави-членки на Европейския съюз, намаляването в изпускането на опасни вещества е в голяма степен постигнато благодарение на прилагането на по-чисти процеси и технологии в промишлеността. Изхвърлянето на масла от рафинерии и офшорни пунктове е намалено. В държавите-кандидатки, намаляването в изпускането на замърсители трябва да се постигне почти изцяло чрез затварянето на икономически нерентабилни установки.

Проблем, който започва да се налага е съществуването, в повърхностните води, на вещества нарушаващи функционирането на ендокринните жлези и водещи до сексуални нарушения при водните животни, проблем, който се отчита в редица европейски държави.

Добив на вода

Общото количество на добиваната вода намаля през последното десетилетие, с изключение на югозападна Европа. Много сектори намалиха рязко консумацията си на вода чрез редица мерки, като например увеличаването на повторната употреба на вода и подобрената ефикасност на уредите. Повишаването на цените на водата също изигра роля в това отношение.

Маслени разливания

Макар че съществуват големи отклонения между една или друга година, общото количество на изливането на масла от кораби спадна през 90-те години. Вероятно това се дължеше на въвеждането на дву-корпусни кораби и подобренията в областта на корабоплаването.

Информация

През последните осем години, прилагането на Eurowaternet (мрежа за набиране на данни и информация за водите, координирана от ЕАОС) доведе до значително подобряване в информацията за водите в Европа.

Бюлетините от информационните срещи на Европейската Агенция за околната среда са сбити и ясни въведения относно актуални теми от областта на околната среда, основаващи се на най-пресна налична информация. Съобщенията са на Ваше разположение на адреса на Европейската Агенция за околната среда web site: www.eea.eu.int

Области, в които не е постигнат напредък

Замърсяване с нитрати

Азотното замърсяване, по-специално произхождащо от селското стопанство, е непроменено. Доколкото източниците на замърсяване са намаляли, то замърсяването от селското стопанство е станало по-значително.

Концентрациите на замърсители в реките са останали относително непроменени през 90-те години и са най-високи в онези западно-европейски държави, в които селското стопанство е по-интензивно. Концентрациите от замърсяване с хранителни вещества в моретата също като цяло са останали непроменени.

Няма показатели доказващи настъпили промени в степента на наличието на нитрати в подпочвената вода. Пределните нива за съдържание на нитрати в питейната вода са надминати при близо една трета от подпочвените води, за които се разполага с информация. Наличието на нитрати в питейната вода е общ проблем за всички области на Европа, по-специално във водата от плитски кладенци.

Добиване на вода за напояването, енергетиката и туризма

Налична е тенденция на леко повишаване в използването на вода за селското стопанство, както за напояване, в юго-западна Европа, така и за производството на енергия в не-Средиземноморските държави-кандидатки. Туризмът поставя значителен и очевидно повишаващ се товар върху водните ресурси в много области от южна Европа.

Свърх-добивът на вода остава основен проблем в области като крайбрежието и островите в Средиземноморието, където източниците на питейна вода започват да бъдат заразявани с морска вода.

Пестициди

Пестицидите от селското стопанство достигат до повърхностната, подпочвената и питейната вода на обезпокоително ниво. Наличните данни относно множество вещества, влизащи в обсега на въпроса не позволяват да се прогнозира тенденциите.

Библиография:

Водите в Европа: Оценка на базата на индикатори. Кратък обзор, ЕЕА, Copenhagen

Europe's water: An indicator-based assessment, topic report No 1/2003, ЕЕА, Copenhagen

